

концесійний конкурс».

Для участі в конкурсі на отримання об'єкту в оренду або на умовах концесії, претендент не зобов'язаний мати ліцензію на здійснення централізованого водопостачання, водовідведення і теплопостачання. Однак ст. 9 Закону України «Про ліцензування окремих видів господарської діяльності» зобов'язує майбутніх орендарів мати таку ліцензію. Тобто необхідність отримання ліцензії виникає лише після укладення відповідного договору. На нашу думку, має бути навпаки.

Невирішеним залишається питання тарифів на комунальні послуги для споживачів. У Законі України «Про житлово-комунальні послуги» зазначено, що затвердження цін на послуги житлово-комунального господарства відноситься до компетенції органів місцевого самоврядування. Водночас Закон України «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності» передбачає можливість регулювання тарифів концесіонером, оскільки умови встановлення і зміни цін на надані послуги є істотною умовою договору між концесіонером і органом місцевого самоврядування.

З метою спрощення та прискорення процедури укладення концесійного договору також вважаємо необхідним створити спеціальний орган державної виконавчої влади з питань концесії та розробити нормативно-правовий акт в якому закріпити його правовий статус та передбачити повноваження.

Підсумовуючи, зазначимо, що правове регулювання проведення концесійного конкурсу є визначальним чинником налагодження державно-приватного партнерства. Хоча законодавець прагнув вичерпно закріпити процедуру проведення концесійного конкурсу, однак донині залишаються суттєві прогалини. Перспектива новелізації законодавства полягає в усуненні корупціогенних норм та суттєвого коригування окремих аспектів концесійної взаємодії між приватним партнером і органом публічної адміністрації.

КОНЦЕСІЯ ЯК ФОРМА ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ГАЛУЗІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА : ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

Т. А. КОЛЯДА, канд. юрид. наук, доц. кафедри правового забезпечення господарської діяльності Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

І. В. КОЛЯДА, студент 5 курсу факультету Підготовки кадрів для Державної пенітенціарної служби України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків

В сучасних економічних умовах територіальні громади внаслідок відсутності достатніх бюджетних коштів зазвичай неспроможні підтримувати належний рівень функціонування об'єктів, що знаходяться в муніципальній

власності. Зважаючи на цей чинник, перспективним напрямом реформування житлово-комунального господарства є передача об'єктів житлово-комунального господарства в концесію.

Концесія як один з видів державно-приватного партнерства ефективно застосовується у міжнародній практиці більше сотні років. На сьогоднішній день концесія успішно використовується низкою провідних країн світу, включаючи Францію, Німеччину, Великобританію, Італію та Сполучених Штатів Америки. Так, наприклад, у Франції вся система газопостачання та комунального обслуговування працює на концесійному механізмі. Наслідком є поліпшення якості обслуговування населення та зменшення тарифів. Світової практика свідчить, що концесія ефективна не лише в інфраструктурних проектах, але й у галузі житлово-комунального господарства.

Експерти наголошують, що досягнення успішних результатів концесійних угод є досить тривалим процесом, однак позитивні кінцеві результати свідчать про ефективність і необхідність використання концесії для підвищення рівня життя населення і одночасно збільшення прибутковості об'єкта (галузі).

Концесійна діяльність в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів. Зокрема, загальні засади здійснення концесійної діяльності визначаються Цивільним та Господарським кодексами України. У Законі України «Про концесії» від 16 липня 1999 року визначено поняття та правові засади регулювання відносин концесії державного та комунального майна, а також умови і порядок її здійснення з метою підвищення ефективності використання майна та забезпечення потреб громадян. Натомість Законом України «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг» від 14 грудня 1999 року визначено особливості будівництва та експлуатації автомобільних доріг загального користування на умовах концесії. Законом України «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності» від 21 жовтня 2010 року визначено особливості передачі в оренду чи концесію вищезазначених об'єктів.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про концесії» концесією визнано надання з метою задоволення громадських потреб уповноваженим органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування на підставі концесійного договору на платній та строковій основі юридичній або фізичній особі (суб'єкту підприємницької діяльності) права на створення (будівництво) та або управління (експлуатацію) об'єкта концесії (строкове платне володіння), за умови взяття суб'єктом підприємницької діяльності (концесіонером) на себе зобов'язань по створенню (будівництву) та або управлінню (експлуатації) об'єктом концесії, майнової відповідальності та можливого підприємницького ризику.

Концесії поєднують елементи таких типів контрактів, як лізингові угоди та контракти на управління. Концесіонер приймає на себе більшу частину ринкових та операційних ризиків. Відповідно до концесійної угоди, приватний партнер (концесіонер) має право використовувати об'єкт для надання послуг

безпосередньо споживачам і отримує прибуток залежно від якості та кількості наданих послуг. Також, ця особа відповідає за утримання об'єкта в належному стані та, у разі необхідності, здійснює його оновлення. Функція фінансування також належить концесіонеру.

На відміну від традиційних контрактів концесійні угоди є довготерміновими. Фахівці вважають, що чим довший термін дії контракту, тим привабливішою для приватної сторони (концесіонера) стає така форма партнерства, оскільки вона дозволяє покрити витрати та максимізувати прибуток. В країнах, де ефективно використовується концесія (їх налічується близько 40 по всьому світу) терміни концесії встановлені до 15-25 років. Відповідно до ст. 9 Закону України «Про концесії» встановлено строк дії концесійного договору, який має бути не менше 10 років та не більше 50 років. Натомість ст. 17 Закону України «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності» встановлює граничні межі від 3 до 50 років.

На нашу думку, недоліком чинного законодавства є недостатній контроль з боку держави за концесійною діяльністю у галузі житлово-комунального господарства та відсутність єдиного національного органу з регулювання житлово-комунальних тарифів. Суттєвою проблемою є вірогідність економічно необґрунтованого підвищення тарифів. Вітчизняним законодавством концесіонеру надається можливість регулювання тарифів ЖКГ, оскільки умови встановлення і зміни цін на надані послуги є істотною умовою договору між концесіонером та органом місцевого самоврядування. Водночас слід визнати, що концесіонер повинен отримати прибуток не за рахунок підвищення тарифів на послуги, а за рахунок зменшення енерговитрат на шляху від виробника до споживача.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що концесія є важливою формою державно-приватного партнерства у галузі житлово-комунального господарства. Незважаючи на видимість правової урегульованості цієї проблеми, існує необхідність новелізації відповідної нормативної бази, що має ґрунтуватися на прагненні вичерпно визначити засади концесійної діяльності та запобігти можливим зловживанням з боку концесіонерів.

ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

Ю. В. Федотова, канд. екон. наук, доц. кафедри економічної теорії Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

Реалізація принципів концепції сталого розвитку і досягнення стратегічних соціально-економічних цілей неможливі без забезпечення